

TRIBUNA

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ

APARE SĂPTĂMÂNAL SUPT ÎNGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

„Tribuna“	Victimele
Iosif Șchiopul	Granița până la Tișa.
X.	Francisc Ferdinand și Ardealeni.
Gh. Pădure	După asasinarea prințului Moștenitor
M. Aegea	Spulberarea unei legende.
E. Panaitescu	Intâmplarea.
Oct. Tăslăuanu	Trei luni pe câmpul de războiu.
„Acțiunea Națională„	Către poporul românesc.

CRONICI :

Ofensiva și neutralitatea națională. Manifestul „Acțiunii Naționale“. Triumful lui Venizelos. Germanii la Lemberg.
† Silvestru Moldovan. Către cititorii Tribunei.

REDACTIA:
„LIBRĂRIA STĂNCULESCU“
Bulevardul Elisabeta No. 5
BUCUREȘTI

ADMINISTRAȚIA:
SOC. AN. „RAMURI“
Strada Liccului No. 5
CRAIOVA

PREȚUL 20 BANI

11435

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucșan, D. N. Ciotori, Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moța, Em. Panaitescu, Gh. Popp, Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. O. Ghibu, Gh. Stoica, I. U. Soricu, Oct. C. Tăslăuanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Toate cererile de abonament, schimbările de adrese, reclamații asupra numerilor neprimite, plata abonamentelor se vor face la Administrația revistei: Craiova, Tipografia „Ramuri“, Str. Liceului No. 5.

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

|

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SĂPTĂMĂNALĂ

VICTIMELE

Lăsăm să vorbească cifrele cari nu mint.

Pe urma pierderilor suferite în Galiția, după două luni de războiu, Austro-Ungaria a căutat să-și refacă armata prin revizuirea generală a scutițiilor și dispensațiilor. Noile recrutări s'au început în Noemvrie. S'au chemat, mai întâi, toți bărbații dela 19—36 de ani, din întreaga monarhie. Procedura eră dată de mult. Printre Români și Slavi revizuirea trebuia să se facă cu aceeași rigoare, cu care se cuvenia să fie cruțați Ungurii, Evreii și Germanii. Ca să prezentăm o dovadă, vom spune că într'un sat de pe Târnave. dintre 115 Români și 18 Sași, supuși la recrutare, au fost luați 112 Români și 3 Sași.

A urmat, în Februarie, revizuirea celor de la 36—42 de ani,—dar numai pentru părțile mărginașe ale monarhiei. Acum nu se mai cerea o revizuire generală. Și putea să se știe că împărăția are provincii și neamuri privilegiate. Ungurii sunt deci definitiv cruțați de astădată. Pe câmpiile Ungariei scutiții, dispensații și reformații dela 36—42 de ani nici până astăzi n'au trecut prin noua recrutare.—

În Maiu le-a venit rândul bătrânilor dela 42—52, și copiilor dela 17—18 ani. De prisos să mai spunem, că și acești... soldați se strâng de ocamdată tot numai din ținuturile mărginașe, dintre Români mai ales.

În sfârșit, acum câteva zile s'a început — iar numai în ținuturile românești—a doua revizuire a scutițiilor cari la două recrutări anterioare s'au dovedit neapți pentru serviciul militar.

Și astfel se culege, zi cu zi, cu o sete, o îndârjire și o înfrigurare crescîndă, tot ce-i vigoare și putere de viață în mijlocul nostru. Din toate neamurile împărăției, grație Ungurilor stăpânitori, noi am dat până acum cel mai mare procent de luptători pentru o cauză dușmană: 20 la sută, a cincea parte din întreaga populație românească a Ardealului și Bănățului. 700.000 de oameni au fost smuiși dintre noi, siliți să-și părăsească vetrele și nevoile, și trimiși, fără voia lor, pe drumurile morții.

Ca miine se împlinește anul, de când opera asta de distrugere conștientă și metodică se săvârșește provocătoare, fără scrupule și fără rușine, supt ochii noștri. Cu fiecare zi ni-se sporește numărul pierderilor fără rost. Cu fiecare clipă crește neliniștea în noi.

Și va fi vai de sufletul aceluia, care, la capătul așteptărilor noastre, nu va vrea să răzbune atâtea victime nevinovate!...

„Tribuna“

GRANIȚA PÂNĂ LA TISA

Articolul „Viitoarea Graniță“, semnat Gh. Pădure și publicat în numărul 11 al revistei noastre, pare a fi provocat oarecari nedumeriri în cercurile pentru cari granița până la Tisa este minimul pretențiunilor românești.

Articolul „Viitoarea Graniță“ a atins numai în treacăt chestiunea marelui minorități sau poate chiar a majorității absolute a elementelor streine în cazul dacă granițele României viitoare vor fi împinse dincolo de granițele noastre etnice. Să dăm numai câteva cifre.

Cele 23 de județe în cari elementul românesc este sau în absolută majoritate sau într-o minoritate însemnată (în afară de cele 3 județe săcuiești cari sunt încunjurate de marea românească) alcătuiesc un teritoriu cu o suprafață de 122.278 klm. pătrați și o populație totală de 6.305.666 locuitori, dintre cari 2.909.280 Români, iar restul de 3.396.386 streini (între ei 2.058.887 Unguri și Săcui, 730.962 Sași și Șvabi, 292.782 Sârbi și Croați.

Fără îndoială, statistica ungurească din care împrumutăm (din lipsă de altă statistică oficială) aceste date e tendențioasă și falsă în ce privește numărul Românilor. Conform statisticilor noastre combinate (confesionale și locale) numărul Românilor este de cel puțin 3 400.000. Și în acest caz, prin urmare, numărul streinilor de pe teritoriul amintit ar fi de aproape 3 milioane.

Și acum se mai cere să se ia și teritoriul până la Tisa!

Știți ce însemnează județele până la Tisa? Însemnează județele: Cerna cu 145.248 locuitori dintre cari 14.046 Români și 108.621 Unguri; — Bichiș cu 298.710 loc., dintre cari 6125 Rom. și 219.261 Ung; — Hajdu cu 253.863 loc., dintre cari 376 Rom. și 251.918 Ung; — Sădolciu cu 319.878 loc., dintre cari 212 Rom. și 316.365 Ung; — Ugocia cu 91.755 loc., dintre cari 9750 Rom. și 42.677 Ung; — și părțile de dincoace de Tisa ale județelor Csongrad și Kun cu vreo 250.000 loc., dintre cari 300 Rom. și 148.000 Unguri; — însemnează, prin urmare, 7 județe cu o populație totală de 1.369.494 locuitori, dintre cari 30.809 Români și 1.187.242 Unguri.

De dragul alor 30.809 Români sau, rectificând statistica ungurească cu 50%, de dragul alor 50.000 Români să anexăm aproape 1.200.000 de Unguri!

Granița până la Tisa ar însemna că populația teritoriilor

anexate ar spori la 7.665.060 locuitori, dintre cari vreo 3.500.000 Români, aproape 3 milioane Unguri și 1 milion alți streini.

Pretențiile României și ale neamului românesc nu pot să vizeze crearea unui stat poliglot, a unui stat în care o mare parte a energiilor naționale se vor consuma în lupta împotriva elementelor streine. Dovada ni-o dă Ungaria de eri. Pretențiile ei se mărginesc la crearea unei Români mari, cât mai românești, cât mai curate elemente streine, și, firește, cu granițe strategice cât mai corăspunzătoare.

De bunăvoie să nu întindem granițele politice până dincolo de granițele noastre etnice. Să nu ne legănăm în iluzia că deodată cu teritoriul avem să cucerim și întreaga populație; să nu ne legănăm, înainte de toate, în iluzia că, după cucerirea țării românești de peste munți, o mare parte a streinilor — mai ales a Ungurilor — are să se expatrieze și să treacă în viitoarea Ungarie care și cum va mai rămânea. Dimpotrivă, va fi o imigrare de tot felul de streini în noul stat român mai bogat decât toate celelalte state din vecini și cu cele mai mari tărâmurile de exploatat.

Pământul românesc, cât este el românesc, este destul de întins ca să nu fim nevoiți a încălca un principiu pe temeiul căruia am luptat până acum și pe temeiul căruia revendicăm înapătuirea aspirațiilor noastre naționale.

Nu o Românie cât mai mare, ci o Românie mare și cât mai românească.

Iosif Șchiopul.

CÂNTECE POPULARE DIN RĂSBOIU

Frunză verde foi de nuc
Und' mă uit și und' mă duc
Tot cu jalea mă 'ntâlnesc
Tot cu jalea povestesc,
Că de când am căz't rănit
Șease zile am tot venit,
Șease zile pe mașină
Tot oftând dela inimă,
De durerea ce am tras
Și de jalea ce-a rămas
In Galiția spurcată, —
Ba'to Dumnezeu s'o bată.

FRANCISC FERDINAND ȘI ARDELENI

În ziua de 15 | 28 Iunie se împlinește anul de când tânărul naționalist sîrb Gavriilo Princip a ucis cu două focuri de revolver pe arhiducele Francisc Ferdinand. Vestea asasinatului a produs adîncă emoțiune în lumea întreagă. Nicăeri ea însă nu a făcut o impresie mai dureroasă ca între Români din Ungaria. Politica „tradițională” a partidului național român din Transivania și țara ungurească își întemeiasă toate nădejdiile și aspirațiile de mai bine pe bună-voința acestui prinț față de noi Români. Ea aștepta cu nerăbdare suirea pe tron a noului Iosif II. În mintea Românilor el era chemat să transforme monarhia dualistă într'un stat federal și, înlăturînd nedreptatea hegemoniei ungurești, să dea poporului nostru partea de drepturi ce i se cuvenea.

Încă cu câțiva ani mai înainte se ridicase însă între Români ardeleni o nouă generațiune care nu se putea împăca cu această politică de așteptare și inacțiune. Tineretul crescut supt înrîurirea curentelor culturale naționale mai noi din Regat nu se putea mulțami cu ideea unei politici de grație împărătească și cu atît mai puțin îl ademeneau perspectivele unui mare stat austriac federativ. Gîndul acestui tineret mergea mai departe la idealul, pe atunci utopic și nebun, dar nespus de frumos și ademenitor, al unirii cu România liberă. Toată propaganda națională culturală a noiei generațiuni tindea, în mod conștient, la răspîndirea ideilor îndrăznețe de rupere de Ungaria și alipire la Regatul român. Războiul balcanic, întîi și al doilea, a întărit, prin rezultatul lui, convingerea asta și a încredințat că, în materie de politică națională, viitorul nu e al ideilor moderate și mijlocitoare, ci al soluțiunilor radicale și neîmpăcate. Pe lîngă încăpăținarea contelui Tisza, convingerea asta a fost care a făcut să eșueze, acum un an și jumătate, tratativele de „împăcare” româno-maghiară.

Patru-cinci luni mai târziu a venit, ca o bombă, știrca despre asasinarea prințului moștenitor Franz-Fer-

dinand. Moartea lui a însemnat prăbușirea politicii de nădejde în Habsburgi, pentru Români. În cercurile oficiale, și chiar în multe cercuri neoficiale românești din Ardeal vestea atentatului dela Seraievo a produs mai mult decât durere: ea a produs debandada și desnădejdea unei catastrofe naționale.

Avem acum în mâini numărul unei reviste literare din Ardeal care de atunci a dispărut ca atâtea alte victime ale războiului. Acest ultim număr s'a tipărit câteva zile înainte de izbucnirea războiului european, dar nu a fost distribuit din cauza precipitării năvalnice a evenimentelor. Un singur exemplar, scăpat printr'o întâmplare, ne arată însă că fără a bănuși apropierea războiului, numărul acela era închinat războiului național. Se sărbătorea într'insul aniversarea mobilizării române de la 23 Iunie 1913, se glorifica armata română și se prea-mărea succesul și puterea României în numeroase articole și ilustrațiuni izbutite. Între altele găsim și un articol care combătea sentimentul de deznădejde ce stăpâna în societatea românească pentru asasinarea arhiducelui Franz-Ferdinand și opunea disperării oficialității partidului, speranțele îndrăznețe, deși inavuabile, în puterea noastră.

Reproducem ca titlu de curiozitate și ca dovadă a afirmațiilor noastre, articolul acesta, semnat de colaboratorul nostru Gh. Pădure.

Tot din acest număr reproducem și un alt articolaș, scris sub pseudonimul M. Aegea de colaboratorul nostru Iosif Șchiopul, prin care se spulberă o legendă privitoare la arhiducele Franz Ferdinand.

Cititorii noștri le vor citi cu interes. Ne despărțește de ele un an—o întreagă epocă istorică—dar actualitatea lor nu a suferit nimica. Cenzura ungurească le-a împiedicat să fie citite în Ardeal. Libertatea presei în România le permite în sfârșit să vadă lumina zilei.

DUPĂ ASASINAREA PRINȚULUI MOȘTENITOR

Moartea arhiducelui Francisc Ferdinand a fost o lovitură neașteptată pe care, uneori, sufletul nostru, în adâncul lui, părea totuși că o presimte într-o teamă vagă și nelămurită. Prințul moștenitor era chemat, în conștiința opiniei noastre publice, să ajungă odată mântuitorul monarhiei austro-ungare. În gândul lumii noastre, personalitatea sa energetică și prevăzătoare era indicată să puie capăt crizei austro-ungare printr-o nouă alcătuire izbăvitoare a lucrurilor. El părea conștiința clară, voința de fier și brațul viguros chemat să creeze un nou cosmos din haosul austro-ungar de astăzi. Părea că printr'ânsul istoria monarhiei își rezervă ultima carte cu care mai nădăjduiește să recâștige jocul aproape pierdut al forțelor și șanselor politice.

Se formaseră în jurul lui legende. E prea ușor cu puțință ca ele să fi fost cel puțin exagerate și ca venirea lui să ne fi adus decepții aspre. Dar să presupunem că aceste legende erau expresia exactă a intențiilor sale. Cine ar fi îndrăznit să afirme că el ar fi izbutit într'adevăr să le înlătuiească? Nu pentrucă ar fi fost prea slab, dar pentrucă împrejurările probabil ar fi fost prea tari. Tari prin greșelile altora, greșeli a căror prelungire și agravare continuă, crescândă, catastrofală, el nu putea să o împiedece. Toată viața acestui om neobișnuit a fost o luptă permanentă cu împrejurări vrășmașe, cu o boală vicleană, cu împotriviri cari, dacă le-a învins, i-au lăsat totuși de sigur un spin ascuns în suflet. A fost o tragedie care închide în sine tragedia unei dinastii și a unei idei: imperialismul austriac și habsburgic. A trebuit să privească impasibil cum lipsa revoltătoare de înțelegere, neputința senilă și incapacitatea organică a conducătorilor împingeau tot mai mult acest imperiu, odată temut și puternic, spre prăpastia disoluției interne și a primejdiei externe. El vede bine cum această prăpastie se apropie mereu și nu putea să miște un deget pentru a da alt curs lucrurilor. Singura-i nădejde era că poate el, totuși, va sosi încă la vreme, un sfert de ceas înaintea de acea tragică oră a douăsprezecea al cărei sunet cutremură pe mișei și pe zăbavnici. Cât eroism va fi întrebuințat această voință setoasă de fapte ca să se conție, ca să-și innăbușe mânia uriașă în fața gafelor mereu repetate, în fața expedientelor mărunte și mizerabile cu cari conducerea monarhiei încercă să oprească pe loc pasul de fier al destinului istoric. *Și ce tragedie cumplită va fi fost aceea*

de a ști, sau de a se crede stăpân pe soluția mântuitoare, fără a avea posibilitatea de a o pune în aplicare.

Acum s'a isprăvit și cu aceasta, probabil ultima nădejde, legitimă sau neligitimă, a monarhiei. Ce va fi după năruirea ei? Presa noastră crede de cuviință să adauge la expresia durerii adânci, căreia ne asociem și noi, nota nedemnă a disperării. Împotriva acestui din urmă sentiment trebuie să protestăm cu toată hotărârea. Viitorul unui popor nu atârână de vieața sau moartea unui om, și mai puțin de a unui om care nu a fost fiul lui și care a putut să fie la el numai întru atât întru cât el putea să-i ajute planurile, dar pe care ar fi încercat să-l sdrobească, dacă i-ar fi tulburat cercurile. Mântuitorul unui neam nu poate răsări decât din sânul lui, căci numai el poate vedea în existența poporului său un scop, nu un mijloc spre alte scopuri în afară de vieața neamului său.

Pentru aceea viitorul nostru nu poate să fie sfărâmat odată cu vieața scumpă, dar fragilă, a unui prinț, chemat să fie suveran și altora. Viața unui neam, avântul și declinul lui, are ceva din necesitatea de fier a legilor naturale. Evoluția lui trebuie să se îndeplinească, ea trebuie să-și facă cursul întreg, neștirbit, nedesdrumat de evenimente personale, până în capăt. Francisc Ferdinand ar fi putut cel mult să grăbească sau să zăbovească acest mers natural. El l-ar fi însoțit, poate, o bucată de drum, pe urmă, în mod necesar, ar fi încercat să-l încremenească acolo unde noi cădrăm cu planurile sale ambițioase. Apoi drumurile noastre s'ar fi desfăcut în mod fatal. *Cine știe dacă în prietenul nostru de mâne noi nu ne deplângem pe adversarul nostru de poimâne?*

De aceea desnădejdea e o notă care nu ni se șade. Moartea arhiducelui Francisc Ferdinand poate ne servește idealurile și mai mult decât vieața sa. Granița viitorului e în noi înșine, în imensul rezervoriu de forțe latente, de sănătate, de tinerețe, de viitor care doarme în sufletul curat și neatins, în brațele de crișă ale poporului nostru. Dacă acesta ar fi cheltuit, sau pe isprăvite, atunci poate am avea cuvânt de disperare și scâncire. Până atunci însă, moartea sau nașterea unui om, e un incident subordonat care tulbură, poate, o clipă râul limpede al istoriei, dar nu-l poate întoarce înapoi spre munții păcloși din cari coboară cu putere, prin căderea lui naturală, înnaintând spre lumina largă și liniștită a șesului care de atâta vreme așteaptă să fie fecundat.

Moartea atât de dureroasă a prințului moștenitor mai trezește

o reflexiune în gândul nostru. Sunt oameni la noi cari, deși tineri încă, țin atât de mult la deviza politică învechită a celor bătrâni, a ideii de izbăvire din noaptea suferințelor prin intervenție din afară. Acestora noi le-am spus cuvântul ajuns iarăș în uitare: prin noi înșine. Odată cu „*Tribuna*“, *organul acestei idei, a murit par'că, și credința în puterea ei salvatoare*. Pentru adversarii și derizătorii ei, asasinarea arhiducelui Franz Ferdinand e o lovitură cruntă. Toată șandramaua lor de planuri și combinații se spulberă, toată cabalistică lor de gesturi multe și tainice, de vorbe misterioase, șoptite pe jumătate, devine ridicolă în mod definitiv.

Deus ex machina e mort, epoca minunilor s'a isprăvit. Ceice au crezut, în nerăbdarea lor, să-i iasă în cale și s'au dus până la Viena ca să-l întâmpine, stabilindu-se acolo, acum se pot întoarce acasă. Să eliminăm în sfârșit din mintea noastră credința în întâmplări supranaturale și să ne întemeiăm toate socotelile politice pe calculul riguros, neînduplecat, al legilor naturale de progres, de muncă națională înceată, sistematică, conștientă, biruitoare. *Să înlăturăm elementul de chilipir și plească* din jocul firesc al politicei și să nu așteptăm nimic decât aceea ce noi singuri ne vom putea da. Să renunțăm la o politică al cărei efect definitiv a fost molesirea energiei și inițiativei noastre naționale, țânfuirea noastră pe loc în așteptarea unei revoluții de sus și să ne așternem pe treabă pentru pregătirea evoluției de jos, singură mântuitoare. Și, trimitând aderenților politicei «tradiționale» de pomană și câștig de loterie condoleanțele noastre ironice, să ne plecăm steagul, închinându-l cu durere sinceră, caldă, dar nu desnădăjduită, în fața mormântului aceluia care poate a hrănit o intenție bună și mută, fără a putea să o traducă în graiul hotărâtor al realităților istorice.

Iar pentru noi, după potolirea durerii, după trezirea din iluzii, mai este o mângăiere, pe care niciodată nu trebuie să o disprețuim: *munca și izbăvirea prin puterile noastre*.

Gh. Pădure,

SPULBERAREA UNEI LEGENDE

„DAS SIND MEINE BRAVEN RUMÄNEN“.

Presa românească, atât cea de-acasă cât și cea din Regat, a înregistrat cu prilejul atentatului din Sarajevo mai multe legende cari căutau să dovedească simpatia fostului arhiduce Francisc Ferdinand pentru Români.

„Das sind meine braven Rumänen“ („Aceștia sunt bravii mei Români“), cuvinte pe cari le-a rostit arhiducele cu prilejul unor manevre, au fost chiar parafrazate într'un articol publicat la un loc de frunte.

Și adevărul?...

Eră în vara anului 1903. Intre Viena și Budapesta izbucnise pe față conflictul pentru limba maghiară în armată. Obstrucția opoziției zădărniciă orice muncă în parlament, comitatele (județele) desfășurau o rezistență pasivă tot mai simțitoare, guvernul dimisionase și noul guvern nu se putea alcătui,—și Viena tot nu mai cedă.

Criza aceasta ministerială îi făcerea cu neputință Majestății Sale să ia parte la manevrele generale cari, anul acela, aveau să se ție la Neudorf, lângă Lipova. Loctiitorul M. Sale avea să fie arhiducele Francisc Ferdinand, a cărui sosire la Lipova se anunțase pe ziua de 3 Septemvrie n.

Șefii opoziției au dat numai decât cuvântul de ordin: să se facă o demonstrație pașnică prin ignorarea desăvârșită a arhiducelui moștenitor de tron, nefăcându-i-se nici o primire. Ordinul s'a executat: prefecții au transmis subalternilor ordinul să nu facă nici o primire și nici să nu îngăduie măcar ca poporul să-l salute pe moștenitorul de tron la trecerea trenului prin gări.

În redacția ziarului „Tribuna Poporului“ din Arad a răsărit atunci idea de-a organiza o contra-demonstrație de simpatie, îndemnând poporul românesc să se înșirue de-alungul drumului pe unde avea să treacă viitorul monarh, și de a-l aclama.

Propaganda a avut rezultat. Românii au fost singurii cari l-au salutat sincer pe arhiducele Francisc Ferdinand. În gara din Lipova arhiducele a fost așteptat numai de prefectul comitatului și preoții locali, încolo nici un maghiar, nici o notabilitate. Numai în fundul gării așteptau vreo 200 țărani români, îmbrăcați de sărbătoare. La sosire nici o aclamație, la coborârea din compartiment asemenea,

la plecare tot aceeaș tăcere — până deodată se aud aclamările noastre românești: „Să trăiască Francisc Ferdinand“.

Arhiducele se oprește pe-o clipă surprins, se uită în jur și intră în compartiment — fără să zică ceva.

Dar ar fi putut să spună ceva, ar fi trebuit să spună... Și cecece ar fi putut să spună, și cecece ar fi trebuit să spună, am spus-o noi la gazetă: „Aceștia sunt bravii mei Români“...

Așa s'a născut legenda aceasta, cum se vor fi născut și multe altele... tot atât de doveditoare de simpatie.

M. Aegea.

INTÂMPLAREA

Se împlinește anul. Aproape nu a mai rămas un colț pe pământ nestropit de sânge omenesc. Profeții s'au îngrozit și ei și au tăcut. Nimeni nu mai are curajul să vestească și să zugrăvească ziua de mâine. Istoricii, filozofii, oamenii politici, juriștii toți își spun cuvântul, toți caută motive nouă, cauze adânci cari să poată măcar pe de parte să lămurească catastrofa zguduitoare ce a cuprins omenirea. Și deabia sunt în fața unei explicații și alta își face loc cu mai multă stăruință căutând să înlătore pe cea anterioară ea neîndestulătoare pentru mintea omenească, etern nemulțămărită și etern cercetătoare. Și pe fie-care zi nouă răsar și se pare că altele se vestesc, în cât mintea omenească nici nu mai găsește clipa liberă de cercetare a zilei de ieri și de înțelegere a celei de mâine.

Și toate sunt adevărate. Germanii și Romanii au stat în față la începutul evului mediu și aproape toată istoria medievală și modernă a apusului Europei, e lupta dintre urmașii unora și altora, dintre romanism și germanism.

Germanii și Slavii s'au întâlnit încă din evul mediu și de atunci cci din urmă au fost împinși mereu dela Elba la Oder, dela Oder la Vistula și de-abia de două secole au reușit să reprezinte un organism capabil de rezistență. Și cu fie-care întărire a acestui organism nou slavie se bănuiește, se neagă, dar și teama își face loc dese ori. Ce va fi acest organism slav mâine? Și într'o zi a fost auzit în parlamentul poporului german din gura cancelarului imperiului, a reprezentantului care intrupează în ființa lui gândul împăratului și al poporului german, formula cea nouă: *Germanism și slavism*. În primele zile ale războiului această formulă a mers din gură în gură, a fost simbolul chemării la luptă. „*Europe au les cosaques*“ a lui Napoleon era iarăși cuvântul înflăcăării, înfrigurării și a hotărârii de luptă păuă la cel din urmă ban și om. Aceasta a fost și concepția lui Karl Lam

precht la început. *L'Europe* de acum nu mai era însă Europa franceză, ci Europa germană.

De odată însă pe străzile orașelor din toată Germania, în toate jurnalele scrise în limba germană, în toate localurile, în toate casele, la întâlnirea prietenului în stradă, la vorba îngrijorată de lângă vatra familiară, pe catedra universitară, pe amvonul bisericii, la rugăciunea de seară și de dimineață a copilului, un cuvânt de blestem s'a auzit: *Gott strafe England!* Dumnezeu să pedepsească Anglia!

Altă concepție și altă explicație. Lumea stăpânită economiceste și politiceste de Englezi trebuiește eliberată, spre a fi supusă altora. *Necesitatea* cere ca Germanii să aibă și ei partea lor din lume și războiul trebuia să hotărască, că lor li se cuvine cea mai mare parte din această lume. Anglia n'a vrut să facă împărțeaua propusă, a simțit că stăpânirea ei va fi mâine toată dărmată și a stat hotărâtă până la urmă în fața Germaniei. De aceea: Dumnezeu s'o pedepsească!

Pacea va putea veni din toate părțile și va fi primită, va fi chiar cerută, însă până când Dumnezeu nu va pedepsi Anglia, sau până când militarismul german nu va fi distrus, și popoarele Europei liberate de amenințarea germană, până atunci nu va fi pace. Și îndărătul acestor afirmări un întreg sistem de concepții și construcții economice și politice.

Și în Franța de odată s'a văzut că a venit ziua ca umilința suferită să fie spălată, ca *gloria* și *trecutul* să fie iarăși înălțate, ca *flașca* să fie din nou franceză.

Și acolo unde grija zilei de mâine eră mai mare, acolo unde nu se mai știa cine este eredinciosul și cine este vânzătorul, acolo unde nu mai există patriotismul de țară și nici supunerea față de stat, unde numai o singură legătură mai rămăsese, aceea a credinții față de dinastie și față de împărat, un fel de *patriotism habsburgic* cu totul deosebit de patriotismul ceh sau unguresc, sau german, sau românesc, în Austria și Ungaria unde toți declară că sunt patrioți în fiecare zi, însă toți au un alt-fel de a înțelege patriotismul lor, în această Austro-Ungarie s'a socotit că a venit ziua. Nu ziua de mântuire, ci de lămpizare.

De unde și cum au pornit și s'au mișcat de odată toate ast-fel în lume? Bani să cereau popoarelor în toate țările pentru înarmări nouă, miliarde se cheltuiau pentru noi soldați și alte arme pretutindeni. Usinele luerau zile și nopți, arsenalele se grăbiau și se întreceau în construcții, și popoarele priveau cu neliniște, însă cu supunere și așteptau să vadă care va fi urmarea „nebnuniei“. Nimeni nu ar fi putut spune că ziua e tocmai așa de aproape și că va fi tocmai așa cum a urmat, și mai ales nimeni nu ar fi putut spune cum va fi începutul.

Momentul acesta hotărâtor de început, acesta este datorit *unei întâmplări*. Dacă arhiducele Franz Ferdinand n'ar fi ajuns în ziua acela la Serajevo, sau dacă ucigușul său ar fi greșit ținta, cine ar putea spune că anul pe care l-am trăit ar fi fost așa cum a fost? Catastrofa se apropiă, conflictele se aprindeau și *nu erau evitate*, însă ni-

meni, și în nici o cancelarie din Europa nu era fixată nici ziua, ntel împrejurarea definitivă. Acest moment hotărâtor e datorit unei întâmplări, ca atâtea altele din istorie. Cine nu știe că numai unei întâmplări din vleața parisiană se datorește ajungerea lui Napoleon ca general?

Și în ziua acestei întâmplări mulți au crezut că acum e aproape și ceasul mântuirii poporulul românese. A trecut un an, și cu toată nesiguranța zilelor ultime, credința noastră rămâne neclintită.

Em. Panaitescu

TREI LUNI PE CÂMPUL DE RĂSBOIU *)

IN WOLA-MICHOWA

27 Septembrie.

Azi e sfânta zi de Duminecă și noi creștini, cari de o lună de zile n'am auzit nici liturghie și nici un glas de preot. Simțeam cu toții nevoia de a ne închină și de a mulțumi lui Dumnezeu că ne-a ocrotit viața până acum. Neavând nici un preot cu noi, soldații s'au adunat într'o șură și un diac dela cine știe ce biserică a făcut slujba. Șura eră tocmai lângă casa în care locuiam. După ce m'am spălat, curățit și priment ca oamenii, am eșit pe afară, căci era o zi senină. Aud melodiile tânguitoare și dulci ale bisericii noastre și m'apropiu. Diacul ținea în mână un ochtoich cu pereții roșii și cetea, iar cei vreo 30 de soldați, câți au încăput în șură, cântau după el. Câțiva pe lângă ușa șurii ascultau în genunchi. Mă razim de gard și-i ascult și eu, cu lacrimi în ochi. Imi trece prin suflet fiorul tainic al credinței. Par'că niciodată în viața mea n'am văzut așa de limpede ca acum necesitatea unei credințe într'o putere ce se îngrijește de viața oamenilor. O credință oarbă, un fel de fatalism s'a așternut peste ființa noastră obosită. Când simți că te părăsesc puterile, că ți se destramă nervii și că se tocește organismul, atunci apelezi, fără să vrei, la Dumnezeu, la ființa atot puternică și a tot stăpânitoare, singura dela care mai poți nădăjdui un ajutor. Iluzia unei mântuirii, sugestionează sufletul, îi stoarce ascunsele rezerve de forță, care regenerează și recrează organismul fizic. Prin credință, întreaga ființă a omului se primenește.

*) Din volumul cu același titlu, care va ieși de supt tipar peste câteva zile.

Când făceam aceste reflecții, ascultând slujba din șură, un oftat adânc îmi întoarce capul. Unde stam eu, eră o ulicioară. Dincolo de celalt gard, sub un copac, eră ingenuchiat soldatul Reit din Bran. Se rugă și se închină cu atâta evlavie, încât mi-a fost milă de el. Fața i se lungise de sentimentul umilinței, trupul i se încovăiașe, iar capul îi căzuse pe piept. Numai buzele i se mișcau șoptind rar rugăciunile, pe cari brațul drept le întărea cu câteo cruce... Lângă el erau bălți de sânge proaspăt și măruntaie de vită ce abureau încă... Măcelarii tăiaseră o vacă, fără să'ngroape resturile... Se grăbeau, căci stomachul ne eră și mai flămând ca sufletul. Mă uitam la bietul Reit și-mi ziceam: «Viața ta n'are mai mult preț ca o frunză de pe copacul ce-ți ascultă rugăciunile. Roagă-te să ți-o scape Dumnezeu».

Am amintit că foamea își creiază un cod special, intru nimic deosebit de al omului primitiv, care nu cunoaște dreptul proprietății. Mulți soldați, ca să scape de mizeriile războiului, s'au răzlejit și s'au predat Rușilor, iar adeseori s'au auzit glasuri amenințătoare din rândurile lor, că nu mai poartă război fără pâine. Comanda noastră ca să înlătore toate aceste mizerii, ne-a trimes următorul:

Ordin pentru statariu sau judecarea momentană.

«In urma ordinului comandantului suprem al armatei, se pedepsesc îndată (cu spânzurătoare sau împușcat) toți acei soldați, cari provoacă răscoale, cari dezertează, cari nu se țin de cele cuprinse în jurământ, cari ațâță la revolte, cari se recrutează pentru altă armată, pentru spionaj contra armatei, cari săvârșesc crima de lesmajestate, cari tulbură liniștea, jefuesc și omoară, iar cei ce vor fi prinși de oșteri prădând și furând (prin sate și prin case), vor fi uciși numai decât la fața locului».

Comanda a uitat să spună, că vor fi uciși și cei ce pier de foame și se îmbolnăvesc de holeră.

Toată ziua ne-am odihnit. O singură companie a trimes sentinele la 4 km., pe culmile spre Baligrod. Rădem de prudența noastră. La începutul războiului, cele mai multe batalioane de linia întâia au fost nimicite, fiindcă înaintau fără să se asigure, iar acum, când duș-

manul e la o depărtare de 50 km. de noi, dormim păziți de sentinele de câmp.

Nu înțelegeam nici obiceiul maiorului de a ne arăta locul sentinelor pe hartă, când ni le putea arăta cu degetul, căci dealurile se vedeau. În cursul campaniei, am observat că ofițerii superiori stăteau tot cu nasul în hărți și, când era să ocupăm o poziție, totdeauna ni-o arătau pe hartă. Ofițerii de rezervă și de gloate, nedepriși cu asemenea călăuze, rătăceau de multe ori drumul. Aveam numai hărți generale vechi (1 : 200.000) cari nu se mai potriveau cu terenul. Erau drumuri ce lipseau din hartă, iar în loc de pădure era câmp. O vreme am crezut că ofițerii activi sunt mai meșteri ca noi în citirea hărților, dar ne-am înșelat, căci cei mai mulți, neavând spirit de orientare, se rătăceau cu harta în mână. De aceea nu pot sfătui îndeajuns pe cei ce pleacă în război să se prevadă cu hărți bune și să facă multe deprinderi practice de orientare, iar când se vede terenul să lase în știrea Domnului harta. Multe dintre înfrângerile dela început ale austriacilor se datoresc și acestei scăderi în educația ofițerilor.

Seara s'au adunat soldații lângă focul bucătăriei și au început să doinească. Vocea lui Doicu din Sebeșul mare sună clară și melodioasă și întreg corul, însoțit de fluierul lui Zosim, străbătea liniștea nopții din Galiția ca tânguirea unui neam întreg.

Nu bate, Doamne, lumea
 Cum mi-ai bătut pădurea,
 De-i cade toamna frunza —
 Și m'ai bătut și pe mine
 De-s străin și vai de mine.
 Vai săraci copiii mei,
 Că i-am lăsat singurei;
 Vai săraci fetele mele,
 Că le-am lăsat singurele,
 Vai săraca mândra mea,
 C'am lăsat-o singurea
 Cu cinci copiii lângă ea...

Cântau și plângeau bieții soldați bătrâni... Eu îi ascultam și plângeam cu ei alături, fără să fiu observat de dragii mei glotași. Oftau și iar începeau:

X Știi tu mândră ce ziceai
Cătră mine și plângeai,
Când lângă mine ședeai,
Că nu este om pe lume
Pe noi să ne despreune.
Iacă omul s'a aflat:
Blestematul de 'mpărat!

.
Mândrușo de m'ai vedeà
Ai plânge de jalea mea.
Numai bunul Dumnezeu
Știe de biet traiul meu,
O zi bună zece rele
Și amar de zilele mele,
Vai și-amar de a mele zile
Ce le duc prin țări străine...

Seara până târziu ne-am adunat toți ofițerii în casa plină de fum a maiorului și ne-am libovit cu bunătățile ce le adusese stegarul Hersch din Ungaria. Ne-am libovit și am cântat până noaptea târziu.

Oct. C. Tăslăuanu.

CĂTRE POPORUL ROMÂNESC

IMPOTRIVA PROPAGANDEI GERMANE

Cetățeni,

În mijlocul Capitalei mișună, ziua la amiaza mare, pe calea Victoriei, neturburați de nimeni, cârduri de misiși ai Austro-Ungariei și ai Germaniei, — agenți secreți, ofițeri travestiți, polițiști și femei, — gonind de dimineața până seara, aflând și transmițând guvrnelor lor știrile dobândite de pe urma celei mai murdare însărcinări.

Când un popor cult a ajuns la acest grad de perversitate de stat, ca — în științele morale și istorice, în filosofie și în drept — prima și cea de pe urmă credință a sa să fie: „*torța primează dreptul*“, de sigur s'a reântors la sufletul strămoșilor, al acelor strămoși îmbrăcați în piele de urs, cu porniri de jaf și de omor, cu ură instinctivă contra oricărei civilizațiuni existente.

Educația și întărirea voinței de a stăpâni *prin orice chip*, propovăduită în învățământ și aplicată de fapt în toate ramurile activității sociale, și-au ajuns scopul urmărit de o jumătate de secol. Fiecare german, supus unei discipline de fer, este astăzi, în armata lor, «o fiară de pradă blondă și cu ochi albaștri», năpustită împotriva bunătății, a îndurării, a dogmelor creștine și a moralei marilor gânditori ai lumii.

Ei nu se sfiesc de a spune fățiș că în omenire ar fi o luptă înverșunată ca între speciile cele de mai jos de pe scara vietăților, care se va sfârși cu distrugerea unora și cu triumful celorlalte, — „*idolatria forței*“ este singura religie demnă de «kultura» lor, — că ei singuri vor birui peste toți și peste toate, — că împăratul lor reprezintă, prin revelațiune, destinul și tainele puterii divine.

Firește că avem în față un caz de nebunie socială, care a cuprins o rasă, propagând o oarbă confuziune între ceea ce ar fi îngăduit și ceea ce nu. Și cel dintâi lucru la care s'au oprit a fost acesta: «Avem armată și avem bani. Cu armată să zdrobim pe cei cu cari ne războim, cu banii să distrugem conștiința națională a neutrilor tembeli și avizi de bogății nemuncite. Sunt popoare de învins și popoare de cumpărat». Și-au pornit pe fronturile de luptă zidurile de

batalioane, — cari, acum, au învățat să respecte ceea ce disprețuiseră, — și în alte părți roiuri de corupători, încredeți că ar fi «o virtute germană» îndemnul la trădarea de neam, ațâțarea la desfrâu cel mai degradant pe care și-l poate închipui un om cu credință curată în patria și în neamul lui.

Și am văzut răsărind ca din pământ, organe de publicitate, în Olanda, în Italia, în Grecia, în Bulgaria și în România, înșelând pe cei naivi, ademenind pe cei slabi de îngeri, momind pe cei ușuratici, dar, pretutindenea, revoltând conștiința publică.

În Italia a răsunat glasul autorizat al primului ministru, protestând împotriva banului ofensător al Germaniei. Ca un erou, desmeticit dintr'un somn cu vise amăgitoare, s'a ridicat poporul italianesc, spunând noului Jugurta: — „*N'ai destui bani ca să cumperi un popor care nu e de vânzare!*“ — Și-a pus mâna pe armă, și, în sunetul fanfarelor, a pornit contra Austriei perfide, pururea gata să hrăpească dela alții și să sporească o împărăție zidită pe necinste și susținută prin trădare.

La noi încercarea de corupție s'a întins ca pecinginea. De zece luni trăim într'o atmosferă năbușitoare. Guvernul închide ochii și unclitele străine își joacă mendrele. Bani murdari se varsă pe piețele noastre. Cu bani murdari se cumpără conștiințe ticăloase. Numele vândușilor umblă pe toate buzele, producând scârbă și revoltă. Ți-e rușine când ți-aduci aminte că i-ai cunoscut, că sunt români, și roșești, tu, văzând obrajii lor galbeni și vestejiți, ori buhavi și torturați — văzând cum umblă pe furis, negăsindu-și odihnă nici între prieteni, nici în mijlocul copiilor lor. Sufletele nenorocite și moarte, pedepsite prin chiar beneficiilor lor criminale, — asemenea stârpituri, se vând cu toba nemțească, care răsună la răspântii, în cafenele, la curse, în teatre, căci pretutindenea se găsesc mardale de cumpărat. E ceasul oribil în care au ajuns la preț, pleava, gunoiul și stricăciunea cea mai infectă. Lepădăturile noastre sociale sunt instrumente în mâinile spionilor maghiari și germani.

Dar unde au pătruns mai cotropitor banii germanilor este într'o anumită parte din presă. Pe ea au pus ochii dela început. Aproape nu există redacție în care să nu fi intrat misiții cu portofoliile umilate de bilete de bancă. Nu există ziar căruia să nu-i fi oferit milioane

pentru ca să trădeze interesele neamului. Din fericire avem oameni de caracter cari i-au dat afară.

Din nenorocire s'au găsit și prostituați, cari și-au vândut condeiul în schimbul unor sume mai mari sau mai mici, după numele pe care-l purtau, după funcțiile pe care le-au ocupat și după valoarea odiosului lor talent.

Au cumpărat ce era de vândut. Și acest târg nelegiuit durează încă, tentând să dobândească pe unul din cele mai populare ziare.

Pe lângă cecece au cumpărat, sunt organe, apărute direct sub conducerea unor legațiuni străine, cu care se otrăvește sufletul țării. Și numai asemenea ziare pătrund slobod în Ardeal ca să sporească suferințele fraților noștri nemângâiași.

Dela ziare și-au întins mrejele lor și asupra unei categorii de muncitori înșelași și de sindicaliști, străini în bună parte de țara și de poporul nostru. Pe aceștia din urmă i-au organizat în bande feroce, întreținându-le cu simbrie de atâtea luni de zile, — le plătesc cluburi, — le imprimă ațișe mari și le lipesc pe toate pe străzile Capitalei.

Jacă pe scurt, tabloul sacrilegiilor făptuite de tezaurul de corupțiune al imperiilor din centrul Europei.

Cetățeni, până când veți răbda înjositorul dispreț adus vouă, în țară la voi, de niște ființe nerușinate? Până când veți îngădui spionajul, corupțiunea, ticăloșia și batjocura? Până când veți trece liniștiți pe lângă niște copii neștiutori cari poartă pe brațele lor marfa infamă a celor mai spurcați trădători? — Nu, nu mai e de răbdat. Răbdarea are și ea margine. A mai răbda d'aci înainte este a deveni complici involuntari ai celor mai putrede conștiințe din neamul nostru. Să facem o ligă de profilaxie morală, să facem o ligă socială împotriva valurilor vițioase din afară, care se ridică tot mai mult, amenințând să ne cotopească țaria noastră de români și să ne adoarmă conștiința despre trecutul și despre viitorul nostru.

„Acțiunea Națională“.

CRONICA

Ofensiva și neutralitatea națională

În „Revista cercului de studii al partidului conservator“ d. Simion Mehedinți arată marea rol al științei și tehnicii în războiul modern. Incheerea d-sale e: „Romanticii trebuie, în fie-care stat, ținuți în frâu. Cei ce cred că cu sentimente — ori cât ar fi ele de generoase — și cu poezia pânășului se poate cârmui viața unui popor, sânt literați răătăciți în politică. Ast-fel de iluzionști pot fi și pentru ei, și pentru statul în care trăiesc, o reală primejdie“. În schimb, *realiștii*, adăugăm că sînt acei cari vor războiul contra Austro-Ungariei. Aceasta e probabil concluzia nemărturisită a autorului. În timp de pace, d. Mehedinți a fost propagandistul „Ofensivei naționale“.

Acum când războiul e aici și momentul ofensivei a sosit, d-sa va scoate probabil un volum pentru „Neutralitatea națională“...

Triumful lui Venizelos. Alegerile din Grecia s-au terminat cu un splendid succes al politicii lui Venizelos. O mare frumusețe clasică se desprinde din această atitudine a poporului grecesc. Cu un Rege bolnav, lăsat la discreția unui guvern ambițios și fără scrupule în alegerea mijloacelor de presiune, și în ciuda tuturor mărcilor germane, poporul grecesc, cu o hotărâre și un entuziasm cari uimesc, a știut să înlătore toate piedicile și să-l aducă din exil pe marele Cretan, singurul care își mai poate calăuzi azi neamul. Grecia a dovedit că are un om la înălțimea vremurilor de astăzi, iar poporul grecesc a dat dovadă, că știe să se ridice până la acest om. Și asta e nespuse de mult.

Manifestul „Acțiunii Naționale“. Ne facem o datorie și o plăcere să re-reproducem în corpul revistei noastre manifestul „Acțiunii Naționale“ către poporul românesc, pentru combaterea operei de corupțiune germană. O singură observație avem de făcut. Manifestul pare a fi uitat să concretizeze și să dea o soluție. Ori propaganda germană e cu mult mai sistematică și mai primejdioasă, decât să poată fi oprită printr'o critică, oricât de dreaptă și de frumoasă ar fi ea. Aici se cere o muncă serioasă, conștientă și cu atât mai îndârjită, cu cât e mai adânc înrădăcinat răul pe care vrem să-l stărpim.

Ar fi regretabil, prin urmare, dacă „Acțiunea Națională“ s'ar restrânge numai la acest manifest, și-ar întârzia să ne indice mijloacele și să ia toate măsurile, — ca să ne putem achita de datoria pe care o avem cu toții de a curăți atmosfera țării de microbul corupțiunii și de... gazurile asfixiante răspindite — de cultura germană.

† **Silvestru Moldovan.** Înainte cu câteva zile a încetat din viață, în institutul de alienați din Sibiu, un vechi gazetar de peste munți, Silvestru Moldovan. Cu dânsul se pierde unul dintre puținii luptători de dincolo, cari au servit o viață întreagă, cu credință, în muncă tăcută și neobosită, un steag. Încă unul care pleacă dintre noi, înainte de a se putea bucura de realizarea idealului nostru.

Silvestru Moldovan s-a născut la 1861 în comuna Agărbicium lângă Turda.

După terminarea studiilor universitare, în 1885 a fost numit profesor de istorie și geografie la gimnaziul din Brașov, în care calitate a funcționat până la 1887. De aici a trecut la Sibiu, unde a redactat foaia literară „Rândunica. Imprietenit cu cariera de ziarist, a intrat apoi în redacția marelui ziar „Tribuna” din Sibiu, pe care a redactat-o cu îngrijire până la încetarea ei, în 1904. Mai târziu îl vedem, pe rând, ca redactor al „Telegrafului Român” și al „Foi Poporului”. După moartea lui Aurel Mureșeanu, i-s'a încredințat în Martie 1910 conducerea ziarului „Gazeta Transilvaniei”, de care nu s'a despărțit până în clipele din urmă.

În afară de dicționarul etnografic, compus la îndemnul Asociațiunii din Sibiu, și în colaborare cu d. N. Togan, Silvestru Moldovan a mai pregătit și alte lucrări mai întinse, prin cari a dat încă o dovadă de judecată sa limpede și echilibrată, de puterea sa de muncă și de cunoștințele sale temeinice. Una din aceste lucrări, cartea cu titlul „Ardealul”, a fost distinsă în anul trecut de către Academia Română, cu un premiu de 1000 lei.

Germanii la Lemberg. După 9 luni de stăpînire rusească, orașul Lemberg a fost recucerit de trupele austro-germane. Un nou prilej pentru Germani și pentru mamelucii lor din România să jubileze și să devie mai obraznici. Pe noi însă nu ne sperie și nici nu credem că avem motive să ne intristăm din cauza acestei noi victorii germane. Și iată de ce. Austro-germanii au îngrămădit acum o lună în Galiția o mare mulțime de oameni și printr'o ofensivă dată pe neașteptate ei au reușit să rupă frontul rusesc. Rușii au trebuit să se retragă în fața Germanilor cu mult mai numeroși, și se vor mai retrage încă, vor evacua poate Galiția întreagă, până vor putea să-și aducă din interiorul Rusiei trupele și munițiile necesare pentru reluarea ofensivei.

Asta nu se poate face însă în câteva zile, date fiind mai ales mijloacele de comunicație de cari dispun Rușii. Tot succesul german se reduce deci la un atac neașteptat.

Dar adevărata luptă decisivă între Ruși și Germani nu se va da în Galiția, ci pe cîmpurile Poloniei, în fața Varșoviei. Te întrebi, de ce n-au încercat Germanii aici să rupă frontul rusesc?—Întîi, pentru că în Polonia Rușii dispun de forțe considerabile, și o victorie germană ar fi aici imposibilă față de puternicele armate rusești. Și al doilea, pentru-că Germanii aveau neapărată nevoie de o victorie, cu care să sperie pe Neutrii și mai ales pe Italia și România, și de aceea s'au îndreptat spre o latură a frontului care era mai puțin întărită, și deci mai ușor se putea cîștiga o biruință. Noroc, că Italia s'a grăbit să intre în acțiune, înainte de a se produce succesul ofensivei germane. În ce privește pe România,—cu excepția d-lui Marghiloman—ea nu se poate orienta după o victorie parțială și trecătoare, care în curînd se poate preface în dezastru. Războiul european are astăzi atîtea alte fronturi, pe cari Nemții nu pot arăta decît înfrîngeri. Și Rusia, prin izvorul său nesecat, de oameni și de forțe, va ști să înlătore cu ușurință toate consecințele unei eșec întîmplător. Germanii noștri să aibă răbdare.

Vestim pe celitori că începînd cu n-rul de față „Tribuna”, se lipăreșie în atelierele Tipografiei „Ramuri” din Craiova, căreia i-am încredințat totdeodată și Administrația revistei. Cunoșcîndu-se fiind calitățile acestei Tipografii de numele căreia se leagă o veche și trainică acțiune culturală în Craiova, nădăjduim că de aci înainte revista noastră va putea realiza și îmbunătățiri tehnice din ce în ce mai simțite.

CASĂ FONDATĂ IN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII de PĂDURI de STEJAR și BRAD

MARE DEPOZIT DE CHEREȘTEA ȘI FIERARIE

ȘI PRIMA FABRICĂ ROMANEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BARBULESCU

(PLOEȘTI)

CENTRALA:

CALEA CAMPINEI No. 64

FABRICA:

CALEA OILOR No. 114-118

FILIALA: VIA STELA, VALEA-CĂLUGĂREASCĂ

Raion special pentru Mobile și Tâmplărie în orice stil și de comandă

PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

PLOEȘTI

MAGAZIN DE PIELARIE

FABRICA DE TABACARIE

și

EXPLOATĂRI DE PĂDURI

LEMNE DE FOC ȘI DE CONSTRUCȚIE

Cețiți:

DRUM DREPT

DIRECTOR: N. IORGA

REDĂTORI: C. Ș. FĂGETEL ȘI D. TOMESCU

CEA MAI BUNA REVISTA LITERARA

:: DIN ȚARA ::

Abonamentul anual Lei 10.